

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΝΑΠ. ΛΑΠΑΘΩΤΗ

Ο ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

Δὲ θὰ ἔξαρῶ ποτὲ τὸ θοιαμβεντικὸ ἔφος, μετὰ τὸ ὅποιον εἶχε κάνει τὴν ἐμφάνισή του, ἐκείνη τὴ βραδιά, μετὰ τὸ κινησιώτῳ του τὸ μουσάκι, μετὰ τὰ μικρὰ καὶ πονηρὰ τοῦ μάτια, ποὺ θύμωσαν πειραχτικὰ τὸ φῶς, ἀλύσιτος, βραδὺς καὶ κορδωμένος, καθὼς βροντοῦσε τὰ σπιρῶνια του στὸ πάτωμα, καὶ χαμερτοῦσε μὲς, μετὰ κίνηση ἀπὸ τὸ κεφαλοῦ, τὸν κόσμον ποὺ ἦταν συναγμένος μὲς ἰσθὶ σάλα. Ὁδλεγε κανένας πὼς βράδιζε ἐπὶ κεφαλῇ στρατοῦ, μὰ μὲρα παρελάσεις—ἢ διὲ γούριζε ἀπὸ μὰ μάχη, ποὺ τὴν εἶχε μετὰ τὰ ἴδια του τὰ χέρια, κερδισμένη...

Δὲν ἔξαρῶ μετὰ τὴν εἶψη ἀκριβῶς ἔμπαινε ὁ Ναπολέων, στὶς δεξιώσεις τοῦ Κεραμεικοῦ—ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ ἦταν καὶ ποτὲ διαφοροτικὸ ἀπ' τὸ ἔφος τοῦ κυρίου ταγματάρχη, καθὼς μπῆκε τὴ βραδιά ἐκείνη, ἐπίσημος καὶ φρεσκοξυρισμένος, μετὰ τὶς γυαλιότερες τοῦ μαῦρες μπότες, σὺν ἑνὸς θρυλικῶς κατακτητῆς!

Ἐβλεπα τὶς κυρίες ποὺ τὸν κοίταζαν, κ' ἐνωθα, ἀπ' τ' ἀνεθοκατέδασμα τοῦ στήθους τῶν, τὰ αἰσθήματα ποὺ τὶς πλημμυρούσαν: Τὰ αἰσθήματα αὐτὰ ἦταν ἀνάγκη φόβου καὶ θαυμασμοῦ. Ὅπως ὄλοι οἱ βάνιστοι καὶ ρωμιολοὶ ἄνθρωποι, φαίνεται ν' ἄσκησε μεγάλη γοητεία στὶς γυναῖκες...

Ἐνωθα ὅμως, ἐπίσης, διὰ κ' οἱ ἄντρες ἦταν κάτω στυγεροφθιμένοι ἀπ' τὴν παρουσία του, σὰ νὰ τοὺς ἀπειλοῦσε κάποιος κίνδυνος, ποὺ δὲ μπορούσαν ἀκριβῶς νὰ καταλάβουν.

Ἐγὼ ἔτυχε νὰ στέκομαι λίγο παραμέρα, κοντὰ στὴν πόρτα ποὺ ὤδηγοῦσε πρὸς τὸ σαλονάκι, κ' ἔτσι ἀπέφυγα νὰ κἀμω τὴν προσωπικὴν του γνωριμία. Αὐτὸ, ἄλλοτε, δὲν τὸ πρόσθεε κανένας, κ' ἐπὶ πλέον, δὲν ἦσαν καθόλου διασηστήμιος. Τὸ ἄτομο τοῦ κυρίου ταγματάρχη δὲ μοῦ ἐνέπνεε καμμιὰ ἐμπιστοσύνη. Μετὰ τὴν ἰδιαίτη ἐκείνη ὁσφρηση ποὺ ἔχω, ἐνωθα ἀπ' ὅλη ἐκείνη τὴν ὑποβλητικὴ ἐμφάνισή του, τὸν πιστεύω καὶ κοινὸν παλιανθορῶτα. Κι' αὐτὸ τὸ προσωπικὸ μὲ δὲ βενερέστη ἀργότερα ἀπ' τὰ γεγονότα.

Παρακολούθησα τὴ σκηνή, μ' ἕνα χαμόγελο—ἀν ὄχι ἀκριβοῦς στὰ χεῖλη, ἀλλὰ μὲς στὰ βάθη τῆς ψυχῆς.

Ὁ κύριος ταγματάρχης ἐπέκοιτο, τὴν ἄλλη μέρα, νὰ φύγη γιὰ τὸ μέτασο—κ' ἐκείνη ἡ συγγένισμα εἶχε ὀργανωθεῖ πρὸς τὴν του, ἀπὸ ἕνα συγγενῆ—ἐναν ἀνώτερον ὑπάλληλο τοῦ ἱουρωγείου τῶν Ολινομικῶν—ποὺ τὸν θεωροῦσε τὸ κατῆμα τῆς οἰκογενείας του, ὅπως συμβαίνει μ' ὄλους τοὺς μικροαστοὺς, ποὺ δὲν ἔχουν ἀτομικὴ προσωπικότητα, καὶ τοὺν γύρω στὴ σφῆρα τῶν ἄλλων. Ὁ συγγενὴς αὐτὸς ἔτυχε νὰ εἶναι γνωστὸς μου, καὶ μετὰ εἶχε καλέσει καὶ μένα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ὁ ταγματάρχης εἶχε λάβει μέρος σὲ ὀρυκτὲς ἐπιχειρήσεις καὶ εἶχε δεῖξει, ἀπὸ στρατιωτικῆς ἀπόψεως, ἀκριτὰ καλὴ διαγωγή. Αὐτὴ, ὅμως, ἡ ὑπόθεσι δὲ μ' ἐνδιέφερε καθόλου. Ἐμένα δὲ μ' ἐνδιέφερε τί κάνουν οἱ ἄνθρωποι—ἀλλὰ τί εἶναι πραγματικὰ. Γι' αὐτὸ δὲ μπορούσα νὰ συμμερισθῶ τὸ γενικὸ θαυμασμὸ πρὸς αὐτὸ ὑποκειμενο. Κι' ἂν ἀπέφυγα νὰ σχετισθῶ μαζί του, αὐτὸ συνέβη, πρῶτα ἐπειδὴ δὲν εἶχα καμμιὰ ἐπιθυμία—καὶ δεύτερον, γιὰ νὰ μὴ μπελέσω νὰ τὸν παρακολούθησα, ἀθέατος καὶ μετὰ τὴν ἡσυχία μου—καὶ νὰ τὸν μελετήσω πὸ καλά.

Ὅταν καθίσω σὸ τραπέζι νὰ φαῖε, ἐκείνος πῆρε, φυσικὰ, τὴν τιμητικὴ θέση. Δεξιὰ μ' ἀριστερά, ποὺ εἶχαν τοποθετηθεῖ δύο κυρίες, προφανῶς τῆς ἀρεσκείας του. Ἐδειχνε νὰ τοὺς ἔλεγε ἀστεία—ἐπειδὴ, κάθε λίγο καὶ λιγάκι, τὸν ἐβλεπα νὰ χαϊδεύει φιλάρεστα τὸ μούσι του.

Ἐπειτα, ὅμως, ἀπ' τὸ τέταρτο ποτήρι τῆς σαμπάνιας, φαίνεται νὰ ἤθεε κάποιος τὸ κέρι. Τὰ μικροσκοπικὰ του μάτια, μετὰ τὶς τολιές ἀπὸ κάτω, ἔβγαν πὸ θολὰ καὶ κόνινα, καὶ οἱ σφιγμένες στὴν ἀρχὴ κινήσεις του χαίρωνται, καὶ πῆσαν κάποιον τὸν φυσικότερο.

ἤθεε τότε, μαζί μετὰ τὰ φρούτα, ἡ ὄρα τῶν διηγήσεων. Οἱ κυρίες τὸν παρακολούσαν, μετὰ λιγυμένες ἰσκιές στὴ φωνή, νὰ μὰς πεῖ κατὰ ἀπ' τὶς πολεμικῆς του ἀναμνήσεις.

Ἐκείνος, στὴν ἀρχή, μασοῦσε τὰ λόγια του. Ἄν καὶ ἦταν σὲ ὀρυκτὴ διάθεσι, καὶ παρ' ὅλη τὴ στενή του τὴν ἀντίληψη, καταλάβαινε πὼς ἂν ἀποφάσιζε νὰ πεῖ κάτι, αὐτὸ τὸ κάτι θὰ βρισκόταν σὲ τὸση δυσσαρμονία μετὰ τὸ περιβάλλον, ὥστε θὰ κατανοοῦσε κάποιος ἄτοπο. Ὅλες οἱ ἀναμνήσεις του διατηρούσαν ἕνα

χαρκτηρὸν τραγικὸ καὶ ἀποκρουστικὸ, ποὺ δὲ θὰ ταίριαζε καθόλου σὲ κυρίες. Τόσο λίγο ἤξερε τὸ γυναικεῖο φῶλον...

Στὸ τέλος ὅμως, συσφρογνίστους καὶ τοῦ κυριοῦ ποὺ εἶχε πεῖ, ἀποφάσιζε νὰ λύσει τὴ σιωπή, καὶ νὰ μὰς διηγηθεῖ τὸ ἐπεισόδι ἐκείνου ποὺ τοῦ συνέβη, ὅταν ἦταν ἀκόμα λοχαγὸς, καὶ ποὺ ὑπέθεε ἀφορμὴ τῆς παρασημοφορίας του, καὶ τοῦ τελευταίου προεδριακοῦ του ἐπ' ἀνδραγαθίας. (Ἀπλοσιῶ τὶς ἐκφράσεις, ἐπειδὴ ἡ ἀφήρηση τοῦ κυρίου ταγματάρχη ἔγινε, καθὼς ἦταν ἐπόμενον, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, σὲ μίαν ἀφύρητα πομπώδη καθαρευοῖσα):

Ἡ ἀναγγελία τῆς ἀνακοινῆς, ὄχιος νὰ διηγηθῆται, μὰς εἶχε ἔρθει ἀπὸ τὶς τέσσερες τ' ἀπόψεμα. Ἐνας ἔρωτος μοῦ εἶχε φέρει, ἐμπιστευτικὰ, τὴ διαταγή τοῦ σώματος, νὰ παύσω ἀμέσως οἱ ἐχθροπραξίες, σ' ὅλη τὴν ἐκταση τοῦ μετόπου, καὶ νὰ ὑψωθεῖ λευκὴ σημαία. Ἐτυχε, τότε, νὰ εἶναι ἡ πὸ κριμαὶ φάσις τοῦ ἀγώνος. Ἐπρόκειτο νὰ καταληφθεῖ τὸ τελευταῖον ἕψωμα, ὅπου εἶχε καταφύγει ἕνα τμήμα ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ποῦχε ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὸ κύριον τοῦ σώμα, ἐπειτ' ἀπὸ τὴν ἀποθοχώρησι. Ὁ ἐχθρὸς ἦταν κωλοκλινόμενος ἀπ' ὄλους τὶς μεριές. Τὰ πηρωμαχικὰ του εἶχαν ἐξαντληθεῖ. Παρ' ὅλα τὰ πλεονεκτήματα τῆς θέσεως τοῦ—τὸ ἕψωμα ποὺ εἶχε καταφύγει, ἐδέσποζε ὄλης τῆς τοποθεσίας, γύρω—εἶχαμε κατορθώσει νὰ τῆρ ἀποκόνομε τὸν ἀνεφοδιασμὸν του, καὶ περηνέμα, ἀπὸ μέρη σὲ μέρη, νὰ μὰς παραδοθεῖ. Ἡ εἰδηση τῆς ἀνακοινῆς ἐρχόταν τὴν πλεόν ἀκατάλληλη στιγμῇ! Ἡ κατάληψη ἐκείνου τοῦ ἕψωματος, γιὰ τὸ ὅποιον πολεμοῦσαμε μὰ βρομάδα συνεχῶς, εἶχε γίνε ἕψημα φιλοτιμίας, ὄχι μόνον γιὰ μένα, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὄλους τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ τάγματος (ἐκτελοῖσα χρεὴ ταγματάρχου, ἐπειδὴ ὁ ταγματάρχης εἶχε πληγωθεῖ διὸ μέρησ πὸ μπροστά). Δὲν ἔπερε ν' ἀφήσομαι τὴν ἐκταραία νὰ γαθεῖ. Τότε μοῦ ἤθεε ἡ ἰδέα νὰ κρῆνω τὴν εἰδηση. Κάλεσα μόνον τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ τάγματος, καὶ τοὺς ἀνεζοῖσασα τὸ σχέδιόν μου. Τὸ σχέδιόν μου ἦταν νὰ κάνομε ὅτι δὲ λάβαμε ἔγκαιρος τὴ διαταγή—ὄχι ὁ ἔρωτος εἶχε χάσει τὸ δρόμο, καὶ δὲν κατορθώσε νὰ μὰς συναντήσει μέχρι τὰ χαράματα. Καὶ τὰ χαράματα, θὰ ἐπιχειροῦσαμε μὰ γεννηθ ἔσοδο, καὶ θὰ καταλαβαῖναμε τὸ ἕψωμα, δίχως τὴ

πρῆσινα τῶν ἄλλων. Ἡ ἔφοδος αὐτὴ θὰ μὰς στοίχιζε, βέβαια, περιζῶ θυσίες ἀκόμα—ἀλλὰ τί σημασία μπορούσε νὰ ἔχουν οἱ θυσίες αὐτές, ἀπέναντι στοῦ ἠρωϊκοῦ αὐτοῦ παραξήδημα, ποὺ ἱκανοποιῶσε τὶς φιλοδοξίες ὄλων μὰς! Σχεδὸν ὄλοι οἱ ἀξιωματικοὶ ἔβγιναν ἄμεισως σήμερον. Ἐνας κοντοῖλης, ὅμως, ἀνθητολοχαγὸς—ἕνα παλιανθορῶτα—ἔφερε ἀντιροήσεις. Ἦταν ἕνα πιστεύσιμος, ἐνα ἔφεδρος, μὰ γυναικα, ποὺ δάκρυζε ἀπὸ λήθη, ὅταν ἔβλεπε τοὺς σοστομεινοῦς... Δὲν ἔβλεπε δεκάρα! Εἶχε καταφύγει στὸ τάγμα μου πρὸ δύο ἡμερῶν, ἐπειδὴ ὁ δικὸς του λόγος εἶχε διασωραστεῖ. Ποῦς ἔβαιρε σὲ πὸμὰ βροχία καὶ ἦταν κρημνόμενος, ἀπ' τὸ φόβον του... Καὶ εἶχε τὸ θρόνος νὰ θελήσει ν' ἀντισταθεῖ στὸ σχέδιόν μου! Εἶχε τὴν ἀνάιδεια νὰ ποῦ πεῖ: «—Δὲ βροῖσκετε εἰς αὐτὴ ἡ παρασημοφία, ἡ περιττὴ ἀνθρωποθυσία ἀποτελεῖ ἕνα καθαρὸ ἔγκλημα...» Ἄκους ἐκεῖ, τὸ κτύπος! Τὸν ἐνδιέφερε ἡ ἀνθρωποθυσία!... Μοῦ ἔρχόταν, ἐκείνη τὴ στιγμῇ, νὰ τοῦ τινάξω, ὁ ἴδιος, τὰ μυαλὰ στὸν ἄερα!... Ἡ ἐπαμονὴ τοῦ ἀποροῦσε νὰ μοῦ δημονογγῆσει ἀργότερα ἀμοαρίες. Ἦταν ἱκανὸς νὰ καταγγεῖλι στὸ ὄμμα τὴν ἀντιπεισθατικὴ ἐκείνη ἐνέργεια, καὶ νὰ μετὰ μπελέσει μαζί του. Σὰς εἶπα καὶ παραπάνω, ὅτι ἡ κατάληψη ἐκείνου τοῦ ἕψωματος ἀποτελοῦσε ἕψημα φιλοτιμίας γιὰ τὸ τάγμα. Ἄν ὁ πόλεμος ἐξακολουθοῦσε, δὲν εἶχαμε ἀνάγκη νὰ κάνομε καμμιὰ ἐκτακτὴ ἐνέργεια. Δὲν εἶχαμε παρὰ νὰ περηνένομε, δύο-τρεῖς μέρες τὸ πολὺ, καὶ ὁ ἐχθρὸς θὰ ἔπερε μονάχος τὸν στὰ χέρια μὰς. Τώρα, ὅμως, μετὰ τὴ σὶνήρη τῆς ἀνακοινῆς, τὰ πράματα ἄλλαξαν. Ὁ ἐχθρὸς, ἔτσι καθὼς ἦταν ἀπομονωμένος, δὲ μπορούσε νὰ μὰς τὴν εἰδηση τῆς ἀνακοινῆς, παρὰ μόνον ἀπὸ μὰς. Κ' ἐπὶ πλέον, ἔτσι, θὰ μὰς γλύτωνε... Ἐπερε, ὡς τ' ἄλλο μεσημέρι, τὸ ἕψωμα νὰ πέσει—ἐπειδὴ, τὸ μεσημέρι, δὲ θὰ μπορούσαμε πλέον νὰ ἀποκροθῶμε διὰ ἀγνοοῦσαμε τὴν εἰδηση τῆς συνάψεως τῆς ἀνακοινῆς! Ἐπερε, τὰ χαράματα, νὰ ἐπιχειροῦσαμε μὰ γεννηθ ἔσοδο, καὶ νὰ τὸ κερδίσωμε σὶθῶς, μετὰ τὴ λόγη!... Ἐξωφρενὸν ἀπ' τὴν ἀντίστασι τοῦ ἀνθητολοχαγοῦ, εἶχα, ἔφα, ἔφα, μὴν ἔμπνευσε! Ἐκαμα εἰς δέχομα τὴν ἀποψη τὸν, ὅτι κρῖνον καὶ γοῖ, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀνθρωποθυσία εἶναι περιττὴ, καὶ ὅτι, μὴς ἔφημερος, θὰ ἕψωνα λευκὴ σημαία. Εἶχε τὸ θρόνος ἀκόμα νὰ μοῦ πεῖ: «—Γιατί δὲν τὴν ὑψώνατε ἀπὸ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Πώς έγινε ήθεποιός ο κ. Γαβριηλίδης. 'Η κατάρχη της μητέρας του. Μετά την επιτυχία. 'Αυτός είναι ο γυιός μου!...' 'Ο Πετούλης και ο Βασιλέης Γεώργιος. 'Η γνώμη του βασιλέως για τους άνακριτώς του καιρού εκείνου. 'Η άγραμμάτη πρωταγωνίστρια. 'Η γκάρφης της. Πού τεντώνται οι 'Ατιμοί! 'Ο Παντόπουλος έπεμβαίνει, κλπ.

'Ο ήθοςος κ. Π. Γαβριηλίδης, από μικρό παιδικά είχε μανία ν' ανέθι στη σπηή.

Γιά τούτο, στά 1904, άρπικε ξαφνικά την πατρίδα του, τή Σμύρνη, κ' έφυγε κρυφά από τους γονείς του, λέγοντας στους φίλους του: -- 'Αν δέν γίνει ήθοςος, δέν θα μέ ξαναδείτε.

'Η μητέρα του πού τόν προσάρισε για άλλο επάγγελμα, σάν έμαθε πως έφυγε για να γίνει θεατρός, τόν καταράστηκε.

Φαίνεται όμως ότι ή κατάρχη της δέν έβασκε, γιατί ο Γαβριηλίδης έγινε ένας από τους πιο καλούς 'Ελληνας ήθοςους, και τόσο καλός μάλιστα, πού όταν βύσσερα από λίγα χρόνια, ή μητέρα του τόν ελεε να παύει έπάνω στη σπηνή, τόσο πολύ τόν χάρισε και τόν καμάρισε από την πλατεία, ώστε γύριζε συχνά κ' έλεγε στον ένα και τόν άλλο: -- Άπότς πού γελοιοποιείτε έξοτε πούος είνε; 'Ο γυιός μου!...

'Ο υιός ο Γαβριηλίδης ως έξής δηγγείται την πρώτη του συγκλήση, όταν στά 1909 ή κ. Μαρία Κοκοπούλη τού ανέθεσε στό «Γροιλ-λοκόπτος» τόν ρόλο τού πρωταγωνιστού.

-- 'Ημωνα, έλεγε, κρυμμένος στό καμαρίνι μου, ώσπου έφυγε και ο τελευταίος θεατής, από φόβο μήπως βρεθεί κανένας και μου πη ότι απέτυχα. Την άλλη μέρα δέν βγήκα στό δρόμο, παρά άφου διάβασα όλες τις έφημερίδες και είδα να μέ έπαινούσε όλοι οι κρητικοί και ο Σπανδωνής ακόμα, ο αίστηρότερος όλων...

Μιά φορά ο 'Αρ. Πετούλης, είχε παρουσιάσει στό βασιλέα Γεώργιο.

'Ηταν τότε ή εποχή τού στρατιωτικού κινήματος και όλοι όσοι συμπάθισαν την Αθήν και είχαν σχέσεις με το βασιλέα, έπήγαναν στό παλάτι και τού έλεγαν τη γνώμη τους. Κοντά στ' άλλα λοιπόν ο Πετούλης μίλησε στό βασιλέα και για την ανεπάρκεια των μισθών τών δημοσίων υπαλλήλων.

-- Αυτό είνε ζήτημα της Κυβερνήσεως, τού απάντησε ο βασιλέως.

-- Να τής τó ευβάλλετε, Μεγαλειότατε, τού ελεε ο

Πετούλης.

-- Μά δέν μέ άκοινε.

-- Μήν τó λέτε αυτό, Μεγαλειότατε.

-- Και όμως έτσι είνε, φίλε μου.

-- Όχι, Μεγαλειότατε, δέν είνε έτσι. Στην 'Ελλάδα δύο είνε ή ισχυρότερες και επιβλητικότερες δυνάμεις: 'Ο βασιλέως και ο... άνακριτής!

-- Αυτό είνε σωστό, ελεε ο βασιλέως, άλλ' ο άνακριτής περνάει και τόν βασιλέα. Είνε δύναμις πιο ισχυρή και πιο κακή άπ' όλες τις άλλες!...

Στόν διασητό του μακαρίτη Παντοπούλου ίπποχε, μια φορά, μια έντελως άγραμμάτη πρωταγωνίστρια. Κι' ο κόσμος γελοόσε με τó λάθη της πολύ.

Γιά να έννοήσετε δέ τί λάθη έκανε, σάς λέμε ότι σε μια παράσταση αντί να πη:

«-- Εκ τού φωτός εις τó σκοτός», ελεε:

«-- Εκ τού σκοτός εις τó φωτός»!...

'Ο θίσος ελεε πάζει τότε το περιήρημο δράμα τού Ροβέρτα «Οι 'Ατιμοί». Ένα βράδυ μερικοί δημοσιογράφοι ανέβηκαν στό παρασκήνια να πάρουν συνέντευξη με την πρωταγωνίστρια. Άφου την συζήτησαν για την επιτυχία της, εκείνη τούς ρώτησε:

-- Πρώτη φορά άπόψε μέ βλέπετε στους 'Ατιμους;

-- Στους 'Ατιμους», τή διόρθωσε ο Παντόπουλος πού έστρεψε δίπλα της.

-- Καλά, ντέ, τó ξέρω! Τού απάντησε εκείνη θυμωμένη.

-- Σας άρεσαν λοιπόν οι 'Ατιμοί»;

-- Οι 'Ατιμοί», τή διορθώνει πάλι ο Παντόπουλος.

Τότε εκείνη γορξίζει άπότομα και τού φωνάζει δυνατά:

-- 'Ε, μά για να σου πώ! 'Αφισε, σε παρακαλώ, τις κοροϊδίες. Λέω 'Ατιμους», μού λές 'Ατιμους». Πώς θέλεις να τó πώ, έπί τέλους, χρυσιανέ μου,

τόρα; Σ' όλο τó άλλο μέτρο, άσφαώς, την έχουν ύπομένη... Τού έξήγησα ότι ελεε ήθε άρχισε να σκοτεινιάζει, και ότι ο έρχθος δέ θα μπορούσε να τή διακρίνει. Δέν ίπποχε, άλλωστε, καμιά βία, ούτε έπρόκειτο να γίνει καμιά άλλη έπαχίρηση, τή νύχτα. Τόν παρακάλεσα μόνο, να μήν άνακοινώσε τίποτε σε κανένα--έπειδή ή άγγελία της άνακοχής τούς άνδρες, έπρεπε να γίνει άπό μέ τόν ίδιον, και θα γινόταν, άσφαώς, μόλις ξημέρισε. Φαίνεται ότι τó λόγια μου ήταν πειστικά, και τόν ήπασσαν.

Είχα σκεφθεί, τή νύχτα, να τόν ξεκάνω. Δέ μπορούσα να τó κάνω έτσι φανερά, μπροστά στους άνδρες, έπειδή αυτό θα προκαλούσε σχόλια. Μόλις τó κτήνος εκείνο άπομακρόνηθε, τó ξανασητήρησα με τούς άξωματούχους--και μετώρα σύμφωνα να διατάξω την έφοδο, πρού-πρωί, προύτο να φέξει. "Όσον άφορά τόν άνδριπολογαγό, είχα δώσει διαταγή σ' έναν έμπιστό μου λογία--ένα παλληκάρι Κρητικό, ίσκιμ' εκεί πάνω--να ξεκαθαρίσει τήν ύπόθεση, τή νύχτα. Για μας τούς στρατιωτικούς, έν καιρό πολέμου--ένος λιγώτερου, ή ένας παραπάνω, δέν έχει σημασία... Είχαμε κάνει, άποδοθείς, όλες τις προετοιμασίες--και τó πρωί, κατά τις πέντε, μόλις χάραξε, δόθηκε τó σύνθημα τής έφοδου. Τó τάγμα ελεε προεδιοπονηθεί, και ελεε καταλάβει, έγκαίως, όλα τά επικρατα σημεία. 'Ο έρχθος, μίν περιμένοντας τήν αφενδιαστική εκείνη έγέγεια, άρχισε άμεσα νυσώσθη. Οι στρατιώτες μου πολέμησαν ήρωικά! Χυοόσαν άλλά λιοντάρια, άνηφώντας τó θάνατο, όπως μονάχα οι 'Ελληνες ζούσαν και πολεμούσι! Σέ λίγο είχαν καταρθείσει, παρά τις σημαντικές άπολίες που είχαμε, να καταλάβουν τά κρισιότερα σημεία τού ύψοματος. 'Ο έρχθος, ξαντήλημένος άπό τρόφωμα και πυρομαχικά, άπέναντι τής απεγνωσμένης εκείνης έπιθεσης, άρχισε να κλονίζεται, και να δείχνει σημαία άποθαρούνους. 'Εξαφνα, στό πρώτο φώς τού ήλιου, πού ελεε προβάλλει έν τώ μεταξύ, στό κρισιότερο σημείο τής έπιθεσης, διακρίνω--πούν, νομίζετε;--τόν άνδριπολογαγό, έδκοσι βήματα πού πέρα, έξάλλο, ξεσηομένο, ματωμένο, να φωνάζει: «-- Σταματήστε! Σταματήστε!...» Ελεε δέσει ένα μαντίλι στό σπαθί του, και τó κλωνόσε, σάν τρελλός, άπάνω σ' ένα βράχο! Και φώναζε σά διάβολος, με τή βραχνιασμένη φωνή του... Πώς ελεε καταφέρει να 'ηλυθεί, δέ μπορούσα να μάθω--έπειδή κι' ο λογίας, τó γενναίο παλληκάρι, πού τού ελεε άναθέσει να τόν ξεπαστρώσει, σκοτώθηκε στην έφοδο... Για μύ στιγμή, είδα κλωπόσους στρατιώτες πού δουλιάσαν. Δέν ελεε καιρό να γίνω. Γύρισα τó πατόλι μου, και τρέδησα! 'Η σφαίρα μου τόν πέτυχε στό στόμα--δηλαδή, επιτυχία πρώτη τάξεως!... Δέν πρόφτασε να κίσει ούτε κίχ!... Άόμως τότε, μέ τó σπαθί στό χέρι. Σέ λίγη ώρα τó ένφομα ελεε καταληφθεί άπ' τούς δικούς μας. 'Η σημαία μας κινιότιζε και πάλι δοξασμένη! Κρίνω περικότ να σάς πώ, ότι ξεκαθαρίσαμε τó έδαφος τελείως. Δέν είχαμε καιρό να σπένουμε μαζί μας αιμαλώτους!

Κοιτάζω τόν ταγματάρχη μέσ' στό μάτια, καθ' όλη τή διάρκεια τής διηγήςσεως του. Δέν ξαίρω τί έπνοθαν οι άλλοι, έγώ, όμως, αοσθνομύνη τή διόθεση να τού σπάσω τó ποτήρι στό κεφάλι... Με κόπο συγκρατήθηκα, εκείνη τή στιγμή! Και μέσ' από τά βάθη τής ψυχής μου, τυφλωμένος άπ' τήν άγανάκτηση, τού εχθήθηκα να μίν ξαναγυρίσει! Ναι, τó έξομολογούμαι σήμερα, χωρίς να ντρέτομαι καθόλου για τή σκέψη μου, χωρίς να νιώθω καμιά τύψη, μήτε τώρα, πού πέρσσαν, δέν ξαίρω, πόσα χρόνια...

Τήν άλλη μέρα, τó πρωί, ο ταγματάρχης έφυγε για τó μέτοπον. Πού και πού, έβλεπα τ' όνομά του στις έφημερίδες. Κ' έπειτα, ξαφνικά, ήθε ή κατατοροφή. Χάθηκε τότε, μέσ' στην ύποχώρηση, καθώς τó ελεε εχθήθει, τó βράδι εκείνο. Χάθηκε μ' όλη τά παράσημά του, μ' όλη τά δοξασμένη του γαλίονα--άπαλλάσσοντας για πάντα τούς άνθρώπους άπ' τήν ήρωική του παρουσία, πού τήν είχαν τόσο καμαρώσει, αλλά και τόσο άκριβά πληρώσει...

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ ΧΙΝΟΠΟΡΙΑΤΙΚΗ ΔΥΣΗ

'Εχτές παιγιόδιζε τó φώς στής θάλασσης τήν άκρη κ' έτρεμε άγανάτια ο 'Εσπερος σά διάφανο ένα δάκρυ.

Και πός τή δύση, πορφύρα τά σύννεφα βαμμένα, άνέβαιναν τρεματικά κ' άνήσυχ' άπλομμένα,

Θαροούσε κ' ήθελεν ή Γη κάτοιο θυμό να δείξει και μέσα σ' άματοσ άχνό, τόν Ουρανό να πνίξει!

ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗΣ

